

De VEEL kunner

Wat hebben de deelnemers van Kamp Waes, Pommelien Thijs en Nick Cave met elkaar gemeen? Het zijn multitalenten. Een kwestie van *nature én nurture*, zo blijkt.

DOOR CATHERINE KOSTERS.

Zanger slash acteur, influencer slash ontwerper, realityster slash ondernemer... Anno 2024 tiert de zogenaamde 'slashiecultuur' welig. Een beetje celeb ambieert dezer dagen een pluriforme carrière en lanceert in bijberoep een eigen podcast of *skincare*-lijn. Dat laatste zien we **Nick Cave** nog niet gauw doen – hoewel *Bad Seed Beauty* best goed bekt – maar de rockgod laat zich tegenwoordig wel van een andere kant zien. Die van beeldend kunstenaar om precies te zijn. De Brusselse galerie **Xavier Hufkens** stelt in april voor het eerst zijn visuele werk tentoon: een verzameling duivelsbeelden in keramiek naar Victoriaans model. 'Veelzijdig' was Cave al langer op het rijzige lijf geschreven, maar nu dringt de term 'multigetalenteerd' zich ook op.

Duivel-doet-al

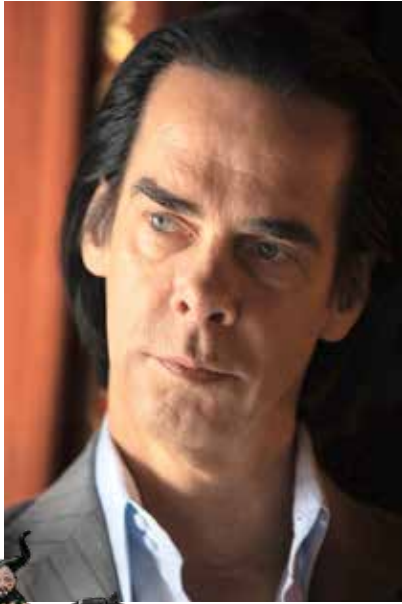
Wat was er eerst, de muzikant of de kunstenaar? In het geval van Nick Cave is die vraag niet eenduidig te beantwoorden. De Australische artiest studeerde schilderkunst in **Melbourne** voordat hij zich op de muziek stortte. Als frontman van **The Birthday Party** en **Nick Cave and the Bad Seeds** verwierf hij internationale roem en bouwde een trouwe fanbase op, die ook zijn excursies buiten de muziekwereld weet te smaken. Dat zijn er heel wat: Cave publiceerde twee romans, schreef verschillende dichtbundels en bracht samen met **Seán O'Hagan** de autobiografie *Faith, Hope and Carnage* uit, die hij vorig jaar nog signeerde bij de Brusselse boekhandel **Passa Porta**. Daarnaast mag Cave ook acteur,

scenarist en componist op zijn cv zetten: hij heeft meer dan vijftig soundtracks op zijn naam staan. Terwijl film en literatuur nog enigszins te verbinden zijn aan zijn talent als performer en songschrijver, tapt Cave als beeldend kunstenaar uit een heel ander vaatje. *The Devil – A Life (2020-22)* is een serie van zeventien geglazuurde beeldjes die het levensverhaal van de duivel vertellen, van wieg tot graf. Verwacht geen Bijbelse strijd tussen goed en kwaad, deze antichrist is een soort **Elckerlijc**: de mens met al zijn gebreken, die niettemin naar verbetering streeft. De symboliek van Caves keramisch werk komt kenners van zijn oeuvre wellicht bekend voor: de duivel en de dood zijn thema's die ook in zijn liedteksten opduiken. Hij wordt niet voor niets de **Prins der Duisternis** genoemd.

"Hij is een kunstenaar in de breedste zin van het woord, wat wordt weerspiegeld in zijn muziek, films, boeken en nu ook in deze keramieken", zegt galerist Xavier Hufkens, die Cave leerde kennen via bevriend beeldhouwer **Thomas Houseago**. "We raakten in gesprek en dit leidde tot het gezamenlijke idee om in Brussel een tentoonstelling te organiseren. Als galeriehouder zie ik het als mijn taak om kunstenaars te vertegenwoordigen en aan te moedigen, maar ook om buiten de gebruikelijke kaders te denken. Zo hebben we bijvoorbeeld het visuele werk van de geprezen Franse auteur **Pierre Guyotat** tentoongesteld. Op dezelfde manier beschouw ik de tentoonstelling van Nick Cave als een natuurlijke uitbreiding van zijn artistieke praktijk."

De schaamte van celebritykunst

Cave is lang niet de enige duivel-doet-al in zijn vakgebied. "Multitalenten zijn inherent aan popmuziek", zegt docent en onderzoeker Culturele Studies aan de KU Leuven, **Mariske Broeckmeyer**. "Een popster moet kunnen zingen, dansen, entertainen en model staan. Denk maar aan **Michael Jackson**, **Beyoncé** of de vele K-popsterren van vandaag." Broeckmeyer, die zelf experimentele popmuziek maakt, haalt verschillende voorbeelden aan van muzikanten die overstapten naar een andere kunst- ➤

De duivelse keramiek van Nick Cave.

Sharon Stone bij een van haar werken.

vorm: “Ik denk naast Nick Cave spontaan aan **Patti Smith**, die behalve artiest ook schrijver en fotograaf is, en **Yoko Ono**, zangeres en multidisciplinair artiest.” Ono vormt momenteel het onderwerp van een grote retrospectieve in Tate Modern, die onder andere haar installaties, film, muziek en participatieve kunst omvat. Ook **Hollywood** telt heel wat multitalenten. Het Finse Sara Hildén Art Museum toonde Caves beelden vorig jaar in primeur naast sculpturen van ene **Brad Pitt**. De acteur nam zijn toevlucht tot beeldhouwen ten tijde van zijn scheiding van **Angelina Jolie** en onthulde in de expo *We* een reeks reflecties op geweld in de Amerikaanse samenleving. Zijn werk viel in de smaak bij critici. “Hij heeft de schaamte van celebritykunst omzeild door werken te onthullen die naar welke standaard dan ook krachtig en waardevol zijn”, aldus **Jonathan Jones** in *The Guardian*. Actrice **Sharon Stone** maakte eveneens een succesvolle carrièreswitch en verruilde het witte doek voor het lege canvas. Haar kleurrijke abstracte werken zijn tot 18 mei te zien bij Galerie Deschler in **Berlijn**.

Kunstenaars en ondernemers

“Het is niet vreemd dat een acteur of zanger zich ook beeldend uitdrukt. Creativiteit treedt vaak naar buiten in verschillende uitingsvormen,” zegt

‘Nick Cave labelen als ‘een rockster die ook kunst maakt’ vind ik een simplificatie van zijn veelzijdigheid’

XAVIER HUFKENS, GALERIST

galeriehouder **Sofie Van de Velde**. Ze vertegenwoordigt meerdere multitalenten en merkt op dat hun beroemdheid buiten de kunst soms ook een nadeel vormt: “De mens definieert anderen graag en wie iets nieuws probeert, wordt argwanend bekeken. Over **Dirk Van Saene** (*lid van de Zes van Antwerpen, red.*) krijg ik bijvoorbeeld vaak de vraag: ‘Ja maar, is hij nu nog modeontwerper?’ Terwijl Dirk een creatieve persoonlijkheid is met verschillende speelvlakken, net als **Walter Van Beirendonck** of **Margiela**. Toen **Bent Van Looy** voor het eerst naar buiten trad met zijn beeldend werk hebben we bewust geëxposeerd op plekken waar hij minder geassocieerd werd met zijn muziek. Toeschouwers die hem niet kennen als zanger bekijken zijn kunst met een vrijer vizier.”

Hoewel een kunstenaar met celebrity-status media-aandacht en een goede verkoop garandeert, is het volgens Van de Velde de taak van een galerie om kritisch te blijven: “Kunst die enkel op bekendheid teert, blijft niet overeind. Echte creativiteit is een drang en geen keuze.” Om vergelijkbare redenen maakt een eigen kleding- of beautylijn iemand volgens Broeckmeyer niet tot multitalent.

“Popsterren zijn hun eigen merk en tegenwoordig is het hip om jezelf entrepreneur te noemen. Ik betwijfel echter of je ondernemerschap als een extra talent kunt zien. Niemand kan zingen of dansen in **Beyoncé’s** plaats, maar iemand anders kan wel een parfumesje ontwerpen met haar naam erop. Dat soort nevenprojecten kadert veeleer binnen de commercialiteit van de hedendaagse popmuziek.”

Het genie vs. de zesjescultuur

Wat maakt iemand nu multitalenteerd? Volgens loopbaancoach en auteur van het boek *Wat nou focus?* **Veronica Waleson** hoeft je geen volleerd homo universalis te zijn: “Het begint bij een ongebreidelde nieuwsgierigheid. Wie de wil heeft om zich breed te ontwikkelen, zal vanzelf verschillende talenten ontdekken. Er is behoorlijk wat overlap met neurodiversiteit. Zo heeft iemand met ADD veel energie en raakt iemand die hoogbegaafd is snel verveeld. **Leonardo da Vinci** beperkte zich niet tot één vakgebied – en gelukkig maar! Toch zijn multitalenten niet alleen maar genieën. We doen wel eens neerbui-gend over de zesjescultuur (*het behalen van het minimale resultaat, red.*), maar hoe knap is het eigenlijk om over twaalf verschillende vakken een zes op tien te halen? Dat getuigt ook van multitalent.”

Nieuwsgierig zijn is één ding, maar doorzetten nog iets anders. Het pad naar veelbegaafdheid is immers geplaveid met obstakels. “De samenleving dwingt ons haast om keuzes te maken. Dat begint al op jonge leeftijd, wanneer je ouders je vragen om een sport of hobby uit te kiezen. Vervolgens kies je een studierichting en ga zo maar door. Als je onderweg afgeleid wordt, krijg je te horen: ‘Focus nu eens!’ Het vergt zelfvertrouwen om die maatschappelijke druk tot specialiseren te

weerstaan”, aldus Waleson. Toch zijn de specialist en het multitalent geen tegenstanders: “Ze hebben elkaar nodig. Een specialist wil zijn/haar/hun kennis overbrengen naar een groter geheel. Daarin kan het multitalent een rol spelen. We hebben meer van dat soort bruggenbouwers nodig in het bedrijfsleven en daarbuiten.”

Het Pommelieneffect

Naast expo’s en boeken palmen multitalenten onze schermen in. In *Kamp Waes* ondergaan vijftien gewone Vlamingen een special-forcesopleiding, al mag je ‘gewoon’ hier met een korrel zout nemen. Een greep uit de laatste lading deelnemers: leerkracht en wereldkampioen thaiboksen **Youssef Challouki**, psycholoog *meets* personal trainer **Gudrun Hespel** en marathonloper slash chirurg-in-opleiding **Sara De Boey**. De populaire Ketnetreeks *#LikeMe* bracht de voorbije jaren ook heel wat multitalenten voort, waaronder **Camille Dhont** en **Francisco Schuster**. Nog veelzijdiger is wellicht **Pommeliën Thijs**. De prinses van het Vlaamse lied zit middenin een uitverkochte clubtour, speelt de hoofdrol in de serie *Knokke off* – de opnames voor seizoen twee starten deze zomer – en ontwerpt haar eigen kleding. Nu jij. Volgens Waleson is een veelheid aan interesses tekenend voor Thijs en haar leeftijdsgenoten: “We zien dat Gen Z zich breed wil ontwikkelen en verschillende talenten koestert. Ze weten daarbij door de band genomen beter hun grenzen aan te geven dan voorgaande generaties, die al

Fries met gefragmenteerde lichamen door Brad Pitt

‘Popsterren zijn hun eigen merk en tegenwoordig is het hip om jezelf entrepreneur te noemen’

MARISKE BROECKMEYER, DOCENT EN ONDERZOEKER CULTURELE STUDIES

multitaskend massaal in burn-out gingen.” Een multitalent is dus geen multitasker. “Multitasken is een illusie, we kunnen het als mens niet. Multitalenten hebben net nood aan afbakening en overzicht.” Ondanks al hun opties hebben die laatste het toch vaak moeilijk op de arbeidsmarkt: “Ze lijden aan keuzestress en weten niet wat ze willen – of dat denken ze tenminste. Eigenlijk willen ze namelijk alles.” ➤

Kamp Waes

© VRT

Pommelien Thijs in *Knokke off*

Zendaya in *Dune*

Zendaya op het podium

© VRT - THOMAS NOLF

Te veel talent

De struggles van het (multi)talent blijken ook uit research van prof. dr. **Karine Verschuere**n, gewoon hoogleraar School- en Ontwikkelingspsychologie aan KU Leuven en hoofd van interuniversitair expertisecentrum Talent: “We zien dat de overgang van het middelbaar naar het hoger onderwijs bij cognitief sterke jongeren niet altijd vlekkeloos verloopt. Meer dan één derde loopt vertraging op. Een van de mogelijke verklaringen daarvoor is dat de keuze moeilijker wordt als je als het ware goed bent in alles. Sommige cognitief sterke leerlingen zijn ofwel goed in wiskunde ofwel in taal, maar een aanzienlijke groep is goed in beiden, omdat deze cognitieve vaardigheden samenhangen. Zij moeten tijdens hun studies en hun loopbaan dan toch differentiëren en gaandeweg afscheid nemen van dingen die ook hadden gekund.”

Verschuere doet onderzoek naar de factoren die cognitief talent bij jongeren faciliteren dan wel belemmeren: “We zien zowel interne als externe factoren. Enerzijds spelen persoonlijke factoren als motivatie, zelfwaarde

en zelfregulatie een rol. Anderzijds is steun vanuit de omgeving belangrijk, net als het aanbieden van voldoende uitdagingen.” Nu mag je nog zo gesteund worden en gemotiveerd zijn om het goed te doen op school, toch heeft niet iedereen dezelfde gaven. Is talent aangeboren? “Talentontwikkelingsmodellen gaan inderdaad uit van een zekere aanleg op cognitief, creatief, sportief of sociaal vlak. Die aanleg is echter niet voldoende om te excelleren in dat domein. Talent ontplooit zich in een leerproces waarbij die eerder vermelde factoren van grote invloed zijn.” *Nature én nurture* dus.

Magische ketel

Aanleg, nieuwsgierigheid, zelfvertrouwen, motivatie, steun, uitdaging... De ingrediëntenlijst is lang als het om talent gaat. Broeckmeyer is daarom geen fan van de term: “Het woord ‘talent’ impliceert iets ongrijpbaars, alsof jij in de magische ketel gevallen bent en iemand anders niet. Het houdt de idee van het grote genie in stand, terwijl talent net om tijd, toewijding en focus draait. Je moet een bepaalde aanleg hebben, maar daarnaast vooral hard studeren, oefenen, dingen opnieuw proberen en uitpluizen.”

‘De samenleving dwingt ons haast om keuzes te maken. Dat begint al wanneer je ouders je vragen om een sport of hobby te kiezen’

VERONICA WALESON, LOOPBAANCOACH EN AUTEUR

‘De mens definieert anderen graag en wie iets nieuws probeert, wordt argwanend bekeken’

SOFIE VAN DE VELDE, GALERIST

Bent Van Looy, kunstenaar, muzikant, auteur en presentator in één

VAN LOOY IN ZINGEN IS GOUD © VRT

MEGA MULTI-TALENTEN

- Acterende zangeressen en zingende actrices als **Lady Gaga**, **Zendaya** en **Zoë Kravitz**. Gaga schitterde in *A Star is Born* en *House of Gucci*. Zendaya evolueerde van Disney Channel naar *Euphoria* en *Dune*. Zoë Kravitz had haar eigen band Lolawolf voor ze doorbrak als actrice.

- Acteurs met kunstambities als **Brad Pitt** en **Sharon Stone**. Pitt exposeerde recent samen met **Nick Cave** en het werk van Sharon Stone is dit seizoen voor het eerst te zien buiten de VS. Beide expo's konden op gunstige kritieken rekenen.

- De cast van *#LikeMe*. Eerder dit jaar zetten vier uitverkochte concerten een definitief punt achter de succesvolle *Ketnet*reeks, maar **Pommelien Thijs**, **Camille Dhont** en co. zijn nog lang niet uitgezongen en -gedanst.

- In de categorie multihobbyist: **Ed Sheeran**. De zanger deed een verdienstelijke poging tot action-painting, maar kwam niet verder dan een flauw **Jackson Pollock**-afkooksel. Hij haalde er wél bijna 60.000 euro mee op voor het goede doel – toch ook een talent.

Een werk van Dirk Van Saene, één van de Antwerpse Zes

DE EXPO THE DEVIL – A LIFE (2020-22) DOOR NICK CAVE IS VAN 5 APRIL TOT EN MET 11 MEI TE ZIEN BIJ XAVIER HUFKENS, SINT-JORISSTRAAT 6, BRUSSEL.